basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V2

FEBRUARIE/MAART 2017

PUNTE: 80

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 24 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Lees die volgende instruksies noukeurig deur voordat jy die vraestel beantwoord.

2. Moenie probeer om die hele vraestel deur te lees nie. Raadpleeg die inhoudsopgawe op bladsy 4 en merk die vraagnommers van die letterkundetekste wat jy bestudeer het. Lees daarna die vrae oor die tekste wat jy gedoen het en kies die soort vraag wat jy wil beantwoord.

3. Die vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

   AFDELING A: Gedigte (30)
   AFDELING B: Roman (25)
   AFDELING C: Drama (25)

4. Beantwoord VYF vrae in totaal: DRIE in AFDELING A, EEN in AFDELING B en EEN in AFDELING C.

   AFDELING A: GEDIGTE
   Gesiene gedigte – Beantwoord TWEE vrae.
   Ongesiene gedig – Beantwoord die VERPLIGTE vraag.

   AFDELING B: ROMAN
   Beantwoord EEN vraag.

   AFDELING C: DRAMA
   Beantwoord EEN vraag.

5. **KEUSE VAN VRAE BY AFDELING B (ROMAN) EN AFDELING C (DRAMA)**

   - Beantwoord SLEGS die vrae oor die roman en drama wat jy bestudeer het.
   - Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG. As jy die opstelvraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die kontekstuele vraag in AFDELING C beantwoord. As jy die kontekstuele vraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die opstelvraag in AFDELING C beantwoord. Gebruik die kontrolelys om jou te help.

6. **LENGTE VAN ANTWOORDE**

   - Die lengte van die opstel vir die gedig is 250–300 woorde.
   - Die lengte van die opstel vir die roman en drama is 400–450 woorde elk.
   - Die lengte van die antwoorde van die kontekstuele vrae word bepaal deur die puntetoekenning van elke vraag. Beantwoord jou vrae bondig en relevant.

7. Volg die opdragte aan die begin van elke afdeling noukeurig.

8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

Kopiereg voorbehou

9. Beantwoord ELKE afdeling op ’n NUWE bladsy.

10. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A: ongeveer 40 minute
AFDELING B: ongeveer 55 minute
AFDELING C: ongeveer 55 minute

11. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

AFDELING A: GEDIGTE **Voorgeskrewe gedigte: Beantwoord ENIGE TWEE vrae.**			
VRAAGNOMMER	**VRAAG**	**PUNTE**	**BLADSY**
1. "Kwatryne"	Opstelvraag	10	6
2. " 'last grave at dimbaza' "	Kontekstuele vraag	10	7
3. "Die skedel lag al huil die gesig"	Kontekstuele vraag	10	8
4. " 'n tipe epistemologie van water"	Kontekstuele vraag	10	9
EN **Ongesiene gedig: Verpligtend**			
5. "Inversie"	Kontekstuele vraag	10	10
AFDELING B: ROMAN **Beantwoord EEN vraag.***			
6. *Die kwart-voor-sewe-lelie*	Opstelvraag	25	12
7. *Die kwart-voor-sewe-lelie*	Kontekstuele vraag	25	12
8. *Manaka Plek van die Horings*	Opstelvraag	25	15
9. *Manaka Plek van die Horings*	Kontekstuele vraag	25	15
10. *Vatmaar*	Opstelvraag	25	17
11. *Vatmaar*	Kontekstuele vraag	25	17
AFDELING C: DRAMA **Beantwoord EEN vraag.***			
12. *Krismis van Map Jacobs*	Opstelvraag	25	19
13. *Krismis van Map Jacobs*	Kontekstuele vraag	25	19
14. *Mis*	Opstelvraag	25	22
15. *Mis*	Kontekstuele vraag	25	22

***LET WEL:** Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG uit AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik.

Kopiereg voorbehou

KONTROLELYS

Gebruik die kontrolelys hieronder om te kontroleer of jy die korrekte getal vrae beantwoord het.

AFDELING	VRAAG-NOMMER	GETAL VRAE BEANTWOORD	MERK (✓)
A: Gedigte (Voorgeskrewe gedigte)	1–4	2	
A: Gedigte (Ongesiene gedig)	5	1	
B: Roman (Opstel of kontekstueel)	6–11	1	
C: Drama (Opstel of kontekstueel)	12–15	1	
LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG uit AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik.			

AFDELING A: GEDIGTE

VOORGESKREWE GEDIGTE

Beantwoord ENIGE TWEE vrae.

VRAAG 1: OPSTELVRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vraag wat volg.

Kwatryne – Ina Rousseau

10

Agter die skerms, lank reeds gegrimeer
aanskou ek die verhoog se glans en kleur
en wag dat u my toelaat om oplaas
my rol te gaan vertolk, O Regisseur.

11

As daar applous was vir die laaste maal
en U die décor moeg na onder haal,
sal U vir ons wat ons kostuums uittrek
volgens ons moeite en geduld betaal?

12

In hierdie klug vergeet soms ’n akteur
heel onverwags sy reëls en loer versteur
na die coulisses links en regs
maar geen souffleur se stem dring tot hom deur.

13

Ofskoon die saal se ligte nie meer brand
vra menigeen aan die verhoog se kant
nog steeds: Is ek van hierdie klug die held
of teen die agterdoek ’n figurant?

[Uit: *Die verlate tuin*, 1954]

In hierdie gedig dink die spreker na oor lewenskwessies.

Bespreek hierdie stelling in ’n opstel van 250–300 woorde. **[10]**

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

"last grave at dimbaza" – Fanie Olivier

beauty douglas was born
op 'n wintersnag so all forlorn
omring deur die sterre se liggies
en koerante kaal klip
en nuuskierige hande
en tien ander gesiggies
a 'n dogter oplaas 'n dogter
om beeste te kry om die wêreld
te wei a dis lekker
om 'n vader te is te is

die ma het 'n briefie geskryf
aan haar man op die myne
om te sê van die kind en te vra van die geld
want dit was sy kind die dogter
was syne om te sê: o my man
o my man ek het beeste gebaar
op 'n wintersnag so all forlorn
met die sterre soos goud en die mielies klaar
beauty douglas your daughter was born

sy hart het oopgeskiet tussen lae klip
opgeskiet boontoe en oopgevou
in 'n laatnagbrief: my vrou
my vrou sê aan beauty douglas
haar pa het haar lief

hy't sy brief gepos met sy viersentseël
'n lugposbrief aan beauty douglas
om te sê hy't haar lief
die adres was mnxesha
oor kingwilliamstown kaap

saans as hy sy moegheid streel
het hy gedroom van sy meisiekind
en op 'n sonskynmiddag twee maande later
het 'n brief uit mnxesha hom teruggevind:

"beauty douglas was born
she died"

[Uit: *skimmellig*, 1978]

2.1 Haal 'n frase uit versreël 1–3 aan wat by die somber stemming in die gedig aansluit. (1)

2.2 Wat is die funksie van die alliterasie in versreël 4? (1)

2.3 Benoem die beeldspraak in versreël 5–6 en dui aan wat die spreker in die gedig daarmee wil bereik. (2)

2.4 Herlees versreël 15–19.

Benoem EEN retoriese middel wat gebruik word. Hoe dra die retoriese middel tot die ma se emosie by? Watter beeldspraak word gebruik om die ma se emosie weer te gee? (3)

2.5 Waarom is dit geslaagd dat die adres (versreël 28–29) so volledig gegee word? (1)

2.6 Dink jy die Engels in versreël 34–35 is gepas? Motiveer jou antwoord. (2)
[10]

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Die skedel lag al huil die gesig – Wilma Stockenström

Eendag, sal ek, weet ek, die dood
met laggende skedel trotseer. Minstens
my sin vir humor sal ek behou. Maar
of ek soos oorlee mevrou Ples en soos
die bloubok van my geboorteland
ook ’n glaskas in ’n museum sal haal?
’n Seldsame dier is die mens nou nie juis.

Tog, hoe slim tog is ons met ons
innerlike uurwerkvernuf, hoe sterk
die groot swaaiende hyskraangebare
waarmee ons wolkekrabbers reghoekig
neerplak in woon- en sakekomplekse.
Merkwaardig ons grabbelende navorsing
dwarsdeur dolomiet om ons arms diep
soos skagte te sink en die grys erts
te gryp en op te trek, te vergruis en te
veredel tot staaf op staaf korfagtig
gepakte kluise van belegging. A ja,
wonderbaarlik ons vermoë om weggooisand
tot vuurstof te verryk wat as ons wou
alles onherhaalbaar in allerlaaste oplaaiing
woes skoon kan laat ontbrand.

Ek sê mos die skedel lag
al huil en huil die gesig.

[Uit: *Van vergetelheid en glans*, 1976]

3.1 Hoekom maak die ek-spreker in versreël 1 van inversie/omgekeerde woordorde gebruik? (2)

3.2 Wat suggereer die spreker met die gebruik van “laggende skedel” in versreël 2? (1)

3.3 Dink jy dis regverdig dat die sin in versreël 7 na die mens as 'n "dier" verwys? Motiveer jou antwoord binne konteks van die gedig. (1)

3.4 Watter negatiewe beskuldiging ten opsigte van die mensdom word met die woorde "grabbelende navorsing" in reël 13 gesuggereer en in watter mate sluit die beeld in reël 17 by hierdie suggestie aan? (2)

3.5 Herlees versreël 21–22.

Wat is die oorheersende stemming in die versreëls? Benoem die klankeffek/ halfrym en stylfiguur in hierdie versreëls wat dié stemming ondersteun. (3)

3.6 Dink jy die inhoud in strofe 2 dra by tot die spreker se finale insig in die slotstrofe? Motiveer jou antwoord. (1)
[10]

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

'n tipe epistemologie van water – Breyten Breytenbach

Die hemel was somber suf van die gietende reën
skeef gearseer, gebuig deur windstrome …
Dit was getint in vuur se kleure voortgebring uit bliksemskigte
wat die wolke gereep en verfladder het, die fakkels
waarvan die groot waters oor die oorspoelde valleie
geslaan en oopgekloof het, en waar dié ontbloot is
het die omgebuigde boomkruine sigbaar geword in die dieptes …
dat jy daar kon sien saamgewriemel op die baie bergspitse
allerlei diere die marmotjies die girafs die skuifelende reptiele
oplaas getem met die peupel mans en vroue wat boontoe
gevlug het met kind en kraai. En die landerye
onder water se brandertoppe was besaai van tafels,
katels, arke, balies, kosyne, stompe, karavane, vrieskaste,
kateders, kroegtoonbanke en 'n flottielje vlotte
saamgeflans in nood en vrees vir die dood
(so glibberig, so log), waarop 'n norring vare en moere met kroos
kon hurk terwyl hulle arpeggio's eoniese krete
en verwyte en jammerklagte uiter, lamgeslaan
deur die wind se woede wat die waters laat rol
laat rol laat rol het … tesame met die glinsterende
groen lyke van die verdrinktes, 'n mompeling
van dooie vleis weer en weer en weer …

[Uit: *Die ongedanste dans – Gevangenisgedigte* 1975–1983, 2005]

4.1 Haal 'n woord uit versreël 1–2 aan wat die weer beskryf. (1)

4.2 Herlees versreël 8–11.

Op watter wyse word die onordelikheid van die vlugtende mense en diere uitgehef? (1)

4.3 Benoem die retoriese middel in versreël 18 en gee die funksie daarvan binne konteks van die gedig. (2)

4.4 Hoekom is die gebruik van die enjambement in versreël 19–20 funksioneel? (1)

4.5 Wat is die tema van hierdie gedig? Haal VYF opeenvolgende woorde uit versreël 21–22 aan wat by hierdie tema aansluit. (2)

4.6 In hierdie gedig word die uitwerking van die vloed op die mens én dier beskryf.

Gee TWEE redes vir die stelling en haal VIER opeenvolgende woorde aan om te bewys dat die spreker nie onderskeid tussen die mens en dier tref nie. (3)
[10]

EN

ONGESIENE GEDIG (VERPLIGTEND)

VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Inversie – Susan Smith

Wat sou ons tog sonder ons Woollies doen
lamenteer sy haar lot
by beringde vriendinne
en volvoer dan geoefen
die voorstedelike gebod: fyn gebak
aangebied op die beste servies, met silwer
vergesel, geweerkaats in oker en glas. Sappige happies vertel
oor nuwe vakansiehuise en reise
en die kinders se buitemuurs en aai, die prys
van patee, darem.

In Mdantsane Duncan Village en Ducats woon mense
sonder huise sonder lig
in duisende donker sinkkaias en houtshacks.
In Nompumelelo se hospitaal
is geen suurstof
geen eetgerei: verpleërs voer pasiënte
klontjies kos bymekaargeknyp
per hand gedeponeer in wagtende monde
soos kwylende babavoëltjies in 'n nes.
In die skemer agtererf-kamertjie
sit 'n vrou op 'n afgeleefde stoel
sorgvuldig koerantpapier in patroontjies en skerf
vir rakke tuis.

Soos ons is,
So is ons.

[Uit: *Nuwe Stemme 1, 1997*]

5.1 Wie is in die eerste strofe aan die woord? (1)

5.2 Hoe voldoen die spreker aan die "voorstedelike gebod" waarvan daar in versreël 5 sprake is? (1)

5.3 Skryf die figuurlike betekenis van die woorde “Sappige happies” in versreël 7 neer. (1)

5.4 Die inhoud in versreël 5–6 kontrasteer met die inhoud in versreël 16–17.

Haal DRIE voorbeelde wat op kontras dui uit dié versreëls aan. (3)

5.5 Watter houding word onderskeidelik in versreël 1–10 én in versreël 11–23 opgewek? Hoe sluit versreël 24–25 by dié verskil in emosie aan? (3)

5.6 Stem jy saam dat hierdie gedig aktueel vir Suid-Afrika is? Motiveer jou antwoord. (1)
[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – Eleanor Baker

Beantwoord ÓF VRAAG 6 (opstelvraag) ÓF VRAAG 7 (kontekstuele vraag).

VRAAG 6: *DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE* – OPSTELVRAAG

Iris se ouers en haar susters, Elsa en Kara, se verhoudings met hul lewensmaats beïnvloed Iris se siening van die huwelik.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400–450 woorde. **[25]**

VRAAG 7: *DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE* – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS A

"Elsa," het sy streng gesê. "Wat draai julle so? Jou ma het my gestuur om te kom kyk waar julle bly." (Lank voor dit die aanbevole ding was om te doen, het sy ons op ons name genoem. Toe ek haar eenkeer gevra het waarom my maats se huishoudsters hulle "kleinmies" noem, het sy gesnork en gesê: " 'n Snotkind soos jy 'kleinmies' noem?" Ek kon nie stry nie, sy het 'n punt gehad.)

"Ons kom," het Elsa gesê en haar handsak gegryp.

"Wat van 'n kraletjie om die nek?" het Johanna gevra. "Of 'n ou serpie?"

"Dis te warm."

Johanna het gesnuif en die string nagemaakte pêrels om haar eie nek losgemaak en om Elsa se nek gehang. "Something borrowed, something blue …"

"Vergeet dit," het ek gesê. "Dis soliede wit katoen daaronder."

"Julle's almal laf," het Elsa gesê en lipstiffie aangesmeer. "Daardie ou rympie geld net vir die bruid. Vir die trouery self, bedoel ek." Maar sy het die pêrels aangehou en die deur oopgemaak.

"Sorg net dat jy dit terugbring," het Johanna gesê. "Dis my enigste blinkding."

Natuurlik het ek die ruiker gevang al het Kara, wat 'n beter netbalspeelster was as ek, my byna onderstebo gespring. Almal het die verwagte opmerkings gemaak al kon ek sien Kara reken ek staan nie 'n kat se kans om voor haar te trou nie. Ek was geneig om met haar saam te stem; sy was ouer en mooier en tot ek 'n Eduard, St. John of Richard raakloop, was ek nie van plan dat enige Riekie of Hannes my in katoenonderklere kansel toe sleep nie.

7.1 Wat is die geleentheid waarvoor Johanna die susters kom roep? (1)

7.2 Iris is die verteller in die verhaal.

Watter beperking plaas dit op die leser se siening van die gebeure? (1)

7.3 Die gebruik van die aanspreekvorm “kleinmies” (reël 4) dui op die politieke tydperk waarteen die inhoud afspeel.

Watter politieke tydperk is hier ter sprake? (1)

7.4 Herlees reël 3–6.

Hoe verbreek Johanna die stereotipering van huishulpe in TEKS A? Gee TWEE voorbeelde uit die roman van haar rol as plaasvervanger-ma vir die drie susters. (3)

7.5 Wat lei die leser uit die teks én die res van die roman af omtrent Johanna se verhouding met Iris en haar familie? (1)

7.6 Waarom is Iris ontsteld oor Elsa se houding ten opsigte van ’n troue? Noem die ironie in haar ontsteltenis daaroor in die lig van haar eie troue. (2)

7.7 Wat impliseer Iris as sy na ’n Eduard, St. John of Richard verwys? Hoe verskil Iris se siening van die huwelik met dié van Elsa én Kara? Hoe verander dr. Anders se egskeiding Iris se siening van die huwelik? (4)

EN

TEKS B

“Waar’s jou boyfriend?”
“Jy weet ek het nie een nie.”
Sy het haar oë opgeslaan dat ek net twee wit sirkels in haar bruin gesig kon sien. “Keer my as ek dit verkeerd het,” het sy teatraal aangekondig. “Jy gaat alleen na die paartie?”
“Ja.”
“Wat het van die Riekie-man geword?”
Ek het my tjalie om my skouers geknoop. (Ek was daarin toegedraai toe ek gedoop is en was verknog aan die ding.) “Herder, Johanna, ek het hom twee jaar laas gesien.”
“Dan’s dit hoog tyd jy kry ’n ander een.”
Profetiese woorde.
Toe ek ná die partytjie deur die donker, besadigde strate huis toe ry, het ek my verwonder dat ek my maagdelikheid so vinnig, so maklik en so ondeurdag aan Peter afgegee het. En dit bloot omdat sy fisionomie en naam my aan iemand anders herinner het.
Ek het byna die posbus op die hoek naby ons huis omgery, so ingedagte was ek.
My pa het my leer bestuur. Oorspronklik. Sy bevele het bestaan uit kortaf: “Nee, só,” of nog korter: “Oppas!” Ná ek die motor in trurat gesit het sonder om eers die koppelaar te trap, het hy ’n bestuurskool gebel en vir my ’n afspraak gemaak.
Ek moes my instrukteur in die middestad ontmoet en toe ek by hom kom, het hy reeds gaperig in die motor gesit en wag.
“Kan jy bestuur?” het hy my gevra ná ons gegroet het.
“Nee.”
“Klim in,” het hy beduie.

7.8 Hoe het Iris en Kara onderskeidelik gereageer op Elsa se swangerskap? (2)

7.9 Waarna verwys die woorde in reël 12? Dink jy dié insident het uiteindelik tot Iris se blomtyd gelei? Motiveer jou antwoord met TWEE redes uit die roman. (3)

7.10 Die aand van hul ontmoeting beïndruk Peter Iris met sy kennis van die betekenis van haar naam.

Noem die betekenis van haar naam wat Iris verbaas het. Motiveer met TWEE redes waarom hierdie betekenis van haar naam nie vir Iris op haarself van toepassing is nie. (3)

7.11 Herlees reël 13–16.

Benoem die konflik wat Iris ervaar en verwoord die aard van die konflik. (2)

7.12 Herlees reël 22–23 (TEKS A) en reël 7 (TEKS B).

Wat was Riekie se rol in die intrige van TEKS A en hoekom was hy nie meer haar “boyfriend” in TEKS B nie? (2)
[25]

MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – Pieter Pieterse

Beantwoord ÓF VRAAG 8 (opstelvraag) ÓF VRAAG 9 (kontekstuele vraag).

VRAAG 8: *MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS* – OPSTELVRAAG

Ouma Essie se uitlewing van Christenskap beïnvloed Baas se siening en uitlewing van Christenskap.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400–450 woorde. **[25]**

VRAAG 9: *MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS* – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS C

"Lyk my jy weet ook van alles, Riekert. Ek is nuuskierig. Wat weet jy nog van my?" Baas leun teen die bakkie.

"Moenie my verkeerd verstaan nie, Baas. Ek probeer glad nie insinueer dat jy finansiële probleme het nie. Ek sê net as jy my dalk eendag nodig kry, vra maar daar by Kubu Lodge. Hulle sal weet waar ek is. En, soos ek gesê het, ek betaal goeie pryse. Jy lê hier teen Angola, man. Noudat ou Savimbi se Unitatjies honger word, kom hierdie klippies by die honderde oor die grens. Dis makliker as maroelas optel."

"Nog iets?" vra Baas, sy een arm op die oop deur, die ander arm op die Land Rover se dak.

"Jy laat my skoon vasgekeer voel, ou maat." Riekert stryk met sy plat hand oor sy kop. "Lyk my jy en hierdie hond van jou is ewe wantrouig. Moet nou nie koppig wees nie, man. Hierdie rivier is nie elke ou se maat nie. En die Zambezi Joy is gedaan. Jy mors jou tyd. Sy sal nooit weer water toe gaan nie. Dink mooi: Hierdie soort klippies is dalk net wat jy nodig het om 'n nuwe begin te maak. Ons weet almal jy wil 'n toerbesigheid begin. In jou kop lyk dit miskien na 'n wenner, maar op die ou end loop jy met 'n bondeltjie op jou rug uit Barotseland weg."

"Of ek sit met 'n splinternuwe boot met 'n splinternuwe naam," glimlag Baas.

"Geheimsinnig oor die nuwe naam?"

9.1 Hoekom is Riekert se teenwoordigheid op Manaka onwelkom? (1)

9.2 Riekert verwys in reël 4 na Baas se "finansiële probleme".

Gee redes vir hierdie "probleme". Wat was die uiteindelike gevolg vir Baas as jy die tema van omgee/Ubuntu/mededeelsaamheid in gedagte hou? (3)

9.3 Herlees reël 3–11.

Van watter karaktereienskap van Baas is Riekert bewus? Hoe ondersteun Grace se siening van Baas dié karaktereienskap? Dink jy Baas se reaksie op Riekert se voorstel is realisties? Motiveer jou antwoord uit die roman. (3)

9.4 Hoekom is Baas "wantrouig" teenoor Riekert en hoe loop Riekert se plannetjies op Manaka uiteindelik skeef? (2)

9.5 Herlees die onderstreepte sin in reël 16.

Hoekom wou Baas 'n toerbesigheid begin? Slaag Baas in sy doel? Motiveer jou antwoord uit die roman. (2)

9.6 Wat is die boot se nuwe naam? (1)

9.7 Motiveer waarom die latere antwoord wat Riekert self op sy vraag in reël 21 gee, ongeregverdig is. (1)

EN

TEKS D

Baas loop in die aandskemering in die voetpad langs teen die rivier af. Die nuwe hondjie byt sy voete. Sy ander honde is ook by. By die kameeldoring wat die olifante omgestoot het en wat weer begin groei het, gaan sit hy op die skuins stam.

Laat in die nag loop hy terug om op sy slaapsak onder die worsboom te gaan slaap.

Toe dit lig word, kom Grace van Mubuyu af om hom te kom help. Hulle maak die bankies klaar.

Onderkant Manaka, waar die water oor die rotsbodem spring, is daar nie 'n plek om met ’n mukolo deur te gaan nie. In Grace se mukolo gaan hulle al in die stil water langs teen die rivier op na die sandbanke toe waar die stroom rustiger is. Sy bring hulle veilig aan die oorkant.

“As ’n mens oor iemand anders huil, dan huil jy eintlik oor jouself,” sê Baas ingedagte.

“Dit is hoe dit is, meneer Baas. ’n Bietjie van my huil is ook oor myself.”

Hulle sleep die mukolo tussen die riete in tot op hoër grond.

“Jy moenie weer vir my 'meneer' Baas sê nie,” sê hy.

“Dit is hoe die gewoonte hier rond is. Ek sal nie weet hoe anders om te praat nie.”

“Sê net 'Baas'. Dit is wat my naam is.”

“Ja, Baas,” sê Grace.

Hulle loop agter mekaar in ’n olifantpad teen die rivier af om na die boot wat in ’n baie ou kanaal vasgespoel het te gaan soek.

9.8 Wat impliseer die uitgroei van die kameeldoring in reël 2–4? Watter latere handeling van Baas en Grace sluit hierby aan? (2)

9.9 Wat het met die vorige houtbankies onder die worsboom gebeur? Hoe dra die houtbankies later tot konflik tussen Baas en Nanna by? (2)

9.10 Baas en Grace maak die “bankies” onder die worsboom “klaar” (reël 8).

Watter boodskap/suggestie lê opgesluit in die voltooiing van die “bankies”? Hoe het Whitey en Grace onderskeidelik tot hierdie optrede van Baas bygedra? (3)

9.11 Baas sê ingedagte dieselfde woorde (reël 13–14) wat Grace vroeër gebruik het.

Hoe het Riekert (TEKS C) én Baas bygedra tot Grace se “huil oor haarself”? Gee TWEE redes waarom jy met Grace oor hierdie “huil” kan simpatiseer. (4)

9.12 Lees die beskrywing in reël 22–23.

Dink jy die gebruik van ’n alomteenwoordige verteller in hierdie konteks is geslaagd? Motiveer jou antwoord. (1)

[25]

VATMAAR – AHM Scholtz

Beantwoord ÓF VRAAG 10 (opstelvraag) ÓF VRAAG 11 (kontekstuele vraag).

VRAAG 10: *VATMAAR* – OPSTELVRAAG

In *Vatmaar* hou die huwelike van oom Chai, mevrou Bosman, die Lewis-egpaar en die vriendskap van Ma Khumalo met Norman van der Westhuizen gevolge vir hierdie genoemde én ander karakters in.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400–450 woorde. **[25]**

VRAAG 11: *VATMAAR* – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder deeglik deur en beantwoord dan die vrae wat volg.

TEKS E

Dit het die jong man rasend gemaak, maar dit het hom ook op 'n manier gehelp want hy het nou net een gedagte in sy kop gehad: Ek moet gesond word sodat ek na haar toe kan gaan. Om my hier te lê en verknies sal niks help nie.

Hy het sy bene begin oefen en nie lank nie of hy kon na sy ouers se huis toe gaan. Hy het dadelik sy baas gebel en gesê hy is reg om weer te begin werk.

Kenneth, het Mister Burns gesê, take some extra time. I'll come to fetch you in three weeks' time.

Sy ma het al klaar weer meisies begin uitnooi om by haar seun te kom kuier. Hy is troubaar en hy kan sy vrou alles gee wat sy nodig het, het sy vir hulle gesê.

Party was onderwyseresse en ander verpleegsters by die hospitaal op die dorp. Hy het hulle almal geken en hy het niks vir hulle omgegee nie en ook nie hulle geselskap geniet nie.

Na net meer as 'n week bel hy Mister Burns weer op. Kom haal my, sê hy vir hom, of ek vat Sondagaand se trein.

Twee dae later hou Mister Burns voor Solomonstraat 18 stil. Mevrou Kleinhans was die eerste om hom te sien. Kom binne, Mister Burns, sê sy toe sy die deur vir hom oopmaak.

Hy het gevra hoe dit met Kenneth gaan. O, dit sal nog 'n maand of twee wees voor hy die huis kan verlaat.

11.1 Waarom is Kenneth in reël 1 "rasend"? Watter aandeel het mevrou Bosman in die verbrokkeling van Kenneth en Kaaitjie se verhouding gehad? (2)

11.2 Tant Wonnie vertel vir Mister Burns dat Kaaitjie aan 'n gebroke hart gesterf het.

Is dié oorsaak van Kaaitjie se dood geloofwaardig? Motiveer jou antwoord deur na die roman te verwys. Hoe reageer Kenneth op haar dood? Hoe skakel die Vatmaar-gemeenskap se optrede met die tema van onbaatsugtige liefde? (3)

11.3 Hoekom baat Kenneth se deursettingsvermoë (in reël 5–6) hom uiteindelik nie? Gee 'n voorbeeld uit die roman waar Kenneth weer hierdie karakter-eienskap openbaar. (2)

11.4 Herlees reël 8–9.

Motiveer Mister Burns se woorde en gee TWEE redes uit die roman vir die latere versuurde verhouding tussen Mister Burns en Kenneth. (3)

11.5 Hoekom tree Kenneth se ma in reël 10–12 só op? Dink jy haar optrede was regverdig? Motiveer jou antwoord. (2)

11.6 Waarom het Kenneth se pa begrip vir sy seun se behoefte om by Kaaitjie uit te kom? (1)

EN

TEKS F

God, my God, het hy nou op sy bicycle gesit en dink. Ek dank U dat U weer die liefde in my hart herstel het. Laat my tog hierdie meisie aanvaar soos sy is, dat ek haar nie sal probeer verander nie. Want sy is onskuldig en rein in denke en dade. Laat my tog nooit die oorsaak wees van enigiets wat haar sal seermaak nie. Sy is myne en ek behoort aan haar. En gee dat ons U in ons saamwees sal eer, my God.

Voor sononder daardie middag het hy gesê: Suzan, ons moet die lamp by die kliniek gaan regmaak. Ek sal vir Heinrich dra, dan bring jy vir my die sak met die lampsakkies en die *Instructions.*

Hulle is eers na Nurse-sister Gous. Ja, sê sy, ek het al gewonder wanneer julle twee kom want die mense sê daar moet 'n sakkie in die lamp kom en jy het nie vir my so iets gegee nie.

Kenny tik met sy hand op sy sak. Hier is hulle, Suster.

Toe hulle naby die kliniek kom, kyk die vroedvrou skierlik rond en sê: Ek ruik rook, 'n groot veldvuur wat die Augustus-wind diékant toe waai.

Nooit het dit in haar kop opgekom dat dit die eerste gebou in die geskiedenis van Vatmaar is wat besig is om in vlamme op te gaan nie.

By die kliniek vra Kenny: Hoe gaan dit hier, Suster?

Doodgoed, sê sy. Party mense kom sit sommer net hier op die bankies en vergeet van die wêreld.

11.7 Watter morele kwessie het konflik vir Vatmaar se gemeenskap na Tant Wonnie se begrafnis veroorsaak? Hoe het die milieu 'n invloed op Kenneth en Suzan se hantering hiervan gehad? (2)

11.8 Watter handeling van Suzan versterk die tema van liefde? (1)

11.9 Na watter kliniek word hier verwys? Dra die oprigting van die kliniek by tot Kenneth se berusting? Gee TWEE redes om jou antwoord te motiveer. (3)

11.10 Waarom is reël 4–5 (TEKS F) ironies ten opsigte van Kenneth en Kaaitjie? (1)

11.11 Daar is 'n verband tussen reël 13–15 (TEKS E) en reël 4–6 (TEKS F).

Hoekom tree Kenneth in beide tekste met respek teenoor meisies op? Hoe eer Kenneth en Suzan God se teenwoordigheid in hul verhouding? (2)

11.12 Waarom ervaar Suzan konflik oor die gebou (reël 16–17) wat afgebrand het? (1)

11.13 Waarom kan Kenneth vir Suzan met 'n geruste hart na sy ouers neem om te ontmoet? Waarom is dit gepas dat Kenneth Suzan *my als* noem? (2)

[25]

TOTAAL AFDELING B: 25

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small

Beantwoord ÓF VRAAG 12 (opstelvraag) ÓF VRAAG 13 (kontekstuele vraag).

VRAAG 12: *KRISMIS VAN MAP JACOBS* – OPSTELVRAAG

Die handelinge van Cavernelis en Map ondersteun die tema van 'n uitsiglose bestaan waaruit niemand kan ontsnap nie.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400–450 woorde. **[25]**

VRAAG 13: *KRISMIS VAN MAP JACOBS* – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS G

1	TWEE:	O! *(Dan aan EEN)* 'Is die Star of the Redemption! Hulle practise al
2		vir Krismis! Dan loep hulle mos!
3	EEN:	Star of the wat?!
4	DRIE:	Redemption, man!
5	'N ANDER:	Star of the Redemption …
6	EEN:	O! Maar hulle practise darem vroeg al vi'jaar!
7	DRIE:	Well, Oompie Paulsen wil hê al die koppe moet hulle kant toe kom
8		vi'jaar …
9	STEM:	Seker so …
10		*Die orkes speel. Die mense praat.*
11		*Die lig verander. Blanchie verskyn, mooi aangetrek, op pad uit.*
12		*Ons sien vir Maud by 'n venster bo, vanwaar sy na onder loer.*
13	TOMMY:	Hello, Blanchie.
14	BLANCHIE:	*(traag om hom te groet)* O, hello, Tommy …
15	TOMMY:	Ek sê, Blanchie, jy moet maar yt-watch, jong.
16		*Sy antwoord hom nie, stap verby.*
17		*Die orkes stem instrumente op die agtergrond. Die kerrimspelers*
18		*giggel en raak moveerderig met Blanchie wat straataf beweeg.*
19	TOMMY:	Sorry, Blanchie, ek't dit nie so ge-bedoel nie, man …
20	CYRIL:	Stýle, nè, sy't darem stýle, sê'k nie!
21	RICHIE:	Lekke'!
22		*Blanchie verdwyn.*
23	CYRIL:	Have a nice time! …
24		*Hulle speel.*
25	CYRIL:	Seker weer op pad wêk toe! …
26		*Speel.*
27	CYRIL:	Wêk toe! Sê'k nie! Lonely hearts! Massage parlour! Fancy names!
28	RICHIE:	Okay, man …

29	TOMMY:	Hoe mien julle?
30	CYRIL:	Jy wiet mos, man, hoe act jy so of jy ignorant is?
31	TOMMY:	Nei, hoe mien jy?
32	CYRIL:	Okay, hoe kom jy dan nou so vir haar op? Hê?
33		*Stilte.*
34	CYRIL:	Omdat Map Jacobs nou ytkom en ammal moet nou beginne
35		cover-up!?
36	TOMMY:	Moet nou nie mean wies nie, man … 'is nie onse biesagheit nie …

13.1 Waarna verwys "Star of Redemption" en waarom is die naam nie gepas nie? (2)

13.2 Map sê in die drama vir sy ma dat Oompie Paulsen-hulle "regte" mense is.

Dink jy Oompie Paulsen het reg opgetree teenoor Map toe hy uit die tronk gekom het? Motiveer jou antwoord. Noem DRIE ander karaktereienskappe wat jy van Oompie Paulsen uit die drama kan aflei. (4)

13.3 Watter tema van die drama sluit by Maud se handeling in reël 12 aan? Waarom pas Maud se handeling by hierdie tema? Haal 'n woord uit reël 27–36 aan wat by dié tema aansluit. (3)

13.4 Herlees reël 17–18.

13.4.1 Hoekom tree die kerrimspelers "moveerderig" teenoor Blanchie op? (2)

13.4.2 Dink jy dat die optrede van die kerrimspelers regverdig is? Motiveer jou antwoord. (1)

13.5 Herlees reël 27–31.

Cyril maak hier 'n uitlating oor Tommy se optrede in die drama. Stem jy saam met die uitlating? Motiveer jou antwoord deur na die drama te verwys. (1)

EN

TEKS H

1	APOSTEL GEORGE:	Ons het net 'n halfuur, missies Jacobs … Hulle gee ons
2		net 'n halfuur …
3	MAP:	Apostel …
4		*Stilte.*
5	MAP:	Ma … 'n Halfuur … Apostel George?
6	APOSTEL GEORGE:	Maar hulle moet ook verstaan, die Kerk moet met die
7		nuwe bekeerling práát! Prýs die Here!
8	MAP:	Ja …
9	APOSTEL GEORGE:	Praise the Lord! Map Jacobs, praise the Lord!
10	MAP:	(*kniel*) Praise the Lord!
11		*Antie Grootmeisie kniel in gelid met Map en Apostel*
12		*George*

13		*Net Map en die Apostel praat.*
14	APOSTEL GEORGE:	*(biddend, langs Map)* Hy wat die Here is, breek die
15		gevangenis vir jou oop!
16	MAP:	*(bid ook)* Ek het vir Blanchie gesê, Hy breek die
17		gevangenis vir my oop!
18	APOSTEL GEORGE:	Laat vir Blanchie staan, my broer! Praise Him!
19	MAP:	Ja, Hy sil die gevangenis vir my oopsluit …
20	APOSTEL GEORGE:	Jy het Hom ge-ervaar!
21	MAP:	Hy wat die Here is!
22	APOSTEL GEORGE:	Jy's nog nuut in die geloof, my nuwe broer!
23	MAP:	Ek verstaan! Maar die Here Jesus sal my help! Ek het vir
24		Ma gesê, en vir Blanchie …
25	APOSTEL GEORGE:	'Is goed dat jy dit verstaan, broer. Bepaal jou by die
26		Here! Jou wit klere is nuut, maar die Here sal jou waarlik
27		help! Jy het die wit klere aan … Glo jy dit?
28	MAP:	Ja.
29	APOSTEL GEORGE:	Jy moet gewoond raak aan hierdie nuwe klere, broer!
30		Want kyk dit is wit, en jy het dit aan!
31	MAP:	Ek het die wit klere aan, ek weet!

13.6 Hoe word Antie Grootmeisie en Ivan Philander by Map se tronkstraf betrek? (2)

13.7 Het Map soos 'n bekeerling opgetree toe hy uit die tronk vrygelaat is? Gee redes uit die drama vir jou antwoord. (3)

13.8 Hoekom dink jy sê Apostel George in reël 18 Map moet vir Blanchie "laat staan"? (1)

13.9 Herlees reël 19.

Hoe word die gevangenis later letterlik vir Map "oopgesluit"? Was Map toe werklik vry? Motiveer jou antwoord. (2)

13.10 Apostel George vergelyk Map later in die gesprek met 'n Bybelse figuur.

Met watter Bybelse figuur vergelyk Apostel George Map en waarom vergelyk Apostel George hom met dié figuur? Dink jy hierdie vergelyking is gepas? Motiveer jou antwoord. (3)

13.11 Haal 'n woord uit reël 1–7 in TEKS G aan wat by reël 31 in TEKS H aansluit. (1)
[25]

MIS – Reza de Wet

Beantwoord ÓF VRAAG 14 (opstelvraag) ÓF VRAAG 15 (kontekstuele vraag).

VRAAG 14: *MIS* – OPSTELVRAAG

Die handelinge van Miem, Meisie en Gertie ondersteun die tema van 'n uitsiglose bestaan en vasgevangenheid.

Bespreek hierdie stelling in 'n literêre opstel van 400–450 woorde. **[25]**

VRAAG 15: *MIS* – KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord dan die vrae wat volg.

TEKS I

1	MIEM:	Wat was dit!
2	MEISIE:	Wat, Ma?
3	MIEM:	Sjuut! Ek het gedink ek hoor iets. *(Sit vooroor en luister aandagtig. Sug en sit agteroor)* Dis seker maar net die wind. *(Lieftallig en gerusstellend aan MEISIE)* Takke wat krap op die dak. Dis maar al.
6		*MEISIE hou op werk en luister.*
7	MIEM:	En jy moet vinniger werk. Jy sal nooit klaarkry nie.
8	MEISIE:	Ja, Ma.
9	MIEM:	*Hulle werk vir 'n oomblik in stilte. MIEM tel haar voet op en laat dit op die stoel rus.*
10		Ja-nee. Vannag moet 'n mens jou ore oophou. En jou oë. Die gevaar
11		is oral. *(Skud haar kop en sug diep. Werk dan verder. Na 'n stilte)*
12		Daar is mense wat sê dat dit iets … bonatuurliks is.
13	MEISIE:	*(bang)* Hoe meen Ma nou?
14	MIEM:	*(onheilspellend)* Iets … onheiligs. Iets wat ronddwaal … op soek na
15		bevrediging … van onaardse drange.
16	MEISIE:	O, dis verskriklik.
17	MIEM:	*(gerusstellend)* Maar toe maar, my kind. Die dominee en al die
18		ouderlinge bid die hele nag. Ag nee, nou het dit weer uitgegly. Sit tog
19		vir my die garing deur, my kind. *(Hou die naald na MEISIE uit)* Al is
20		die gat groot, sien ek maar sleg.
21		*MEISIE staan op en beweeg na die lamp op die wastafel om beter*
22		*te sien.*
23	MIEM:	*(sien skielik dat MEISIE by die venster uitloer)* En vir wat loer jy deur
24		die gordyne!
25	MEISIE:	*(vinnig)* Ek kyk net na die liggies.
26	MIEM:	*(staan op. Kwaai)* Liggies! Jy weet ek het jou verbied!
27	MEISIE	Ja, Ma. *(Steek die garing deur die naald, gee dit vir MIEM en gaan*
28		*sit vinnig)*

15.1 Hoe word die leser se aandag onmiddellik in hierdie uittreksel verkry? (1)

15.2 Benoem die binneruimte in hierdie gedeelte. (1)

15.3 Watter stemming heers in TEKS I en hoekom heers hierdie stemming? (2)

15.4 Miem se baasspelerige houding jeens Meisie blyk uit reël 7. Gee TWEE ander voorbeelde uit die drama om aan te toon dat Miem dikwels so optree. Is Miem se optrede geregverdig? Motiveer jou antwoord deur na gebeure in die drama te verwys. (3)

15.5 Hoe sluit Miem se woorde in reël 10–12 by die tema van beswering aan? Gee 'n rede vir hierdie beswering. (2)

15.6 Hoekom is naald en garing (reël 18–19) 'n lewensaar in hierdie drama? (1)

15.7 Te oordeel aan reël 27 is Meisie gehoorsaam en gedienstig.

Hoe misbruik Miem haar gesondheid om Meisie gehoorsaam en gedienstig te hou? Wat het aanleiding daartoe gegee dat Meisie later in opstand kom? Wat is die uiteindelike gevolg van Meisie se verandering? (3)

EN

TEKS J

1	MIEM:	*(na 'n kort stilte)* Oor wat netnou gebeur het, Konstabel … Ek wil
2		net weer sê ek is jammer. Dit was werklik net 'n misverstand.
3		As daar enigiets is wat ek kan doen om te vergoed …
4	KONSTABEL:	Wel … daar is 'n klein gunsie wat u my kan bewys.
5	MIEM:	Seker, Konstabel. Alte graag, Konstabel. Wat is hierdie gunsie?
6	KONSTABEL:	Soos ek gesê het, het ek duidelike beelde van ouer dames …
7		maar ek weet glad nie hoe jong meisies lyk nie. Ek sou baie
8		graag die jong dame wou sien.
9	GERTIE:	Hoe bedoel u 'sien'?
10	KONSTABEL:	*(glimlag en beweeg sy vingers soos voelers)* Met my vingers,
11		Juffrou. Met my vingers.
12	GERTIE:	O!
13	KONSTABEL:	Dan sal ek 'n vae beeld kan vorm.
14	MIEM:	Maar natuurlik, Konstabel. Met graagte. Meisie, sê vir die
15		konstabel dit sal 'n plesier wees.
16		*MEISIE sê niks.*
17	KONSTABEL:	Natuurlik, as die jong dame nie wil nie …
18	MIEM:	Ag, nee wat, sy is maar net skaam. Is dit nie so nie, Meisie?
19		*(Dreigend)* Is dit nie so nie?
20	MEISIE:	*(sag)* Ja, Ma.
21	KONSTABEL:	Goed so, Juffrou, as u miskien hier voor my kom staan …
22		*MEISIE loop stadig na die KONSTABEL en staan voor hom.*
23	KONSTABEL:	*(steek sy hand uit en raak aan haar)* Goed so. Kniel nou. Hier.
24		Reg voor my.
25		*MIEM en GERTIE hou die KONSTABEL en MEISIE roerloos*
26		*dop. MEISIE kniel stadig. Die KONSTABEL steek sy hand uit en*
27		*streel oor haar hare. MEISIE maak haar oë toe en gooi haar kop*
28		*effens agteroor.*
29	KONSTABEL:	*(prewel)* Mooi … mooi …
30		*Die KONSTABEL raak saggies aan MEISIE se gesig.*

15.8 Wat is die misverstand waarna Miem in reël 2 verwys? (1)

15.9 Wat impliseer Gertie se uitroep in reël 12? Noem TWEE moontlikhede. (2)

15.10 Die Konstabel is in hierdie uittreksel 'n manipuleerder.

Toon aan dat hy later in die drama vir Gertie ook manipuleer. Noem TWEE redes hoekom sy optrede teenoor Gertie onregverdig is. (3)

15.11 Watter ooreenkoms toon Miem en Meisie se optrede onderskeidelik in hierdie uittreksel met hul optrede in TEKS I? (2)

15.12 Gee TWEE redes hoekom TEKS J by die dramatitel aansluit. Wat sê die konstabel se optrede oor sy persoonlikheid in die konteks van universele waardes? Motiveer jou antwoord. (4)
[25]

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80

Kopiereg voorbehou